

A PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE 21-25.

Lapozzunk Bibliánkban a Példabeszédek könyvének 21. fejezetéhez. Salamon a következő szavakkal indítja a fejezetet: *„Olyan az Úr kezében a király szíve, mint a patak vize, arra vezeti, amerre akarja”* (1. vers). A „patak vize” megfogalmazást a héber eredeti alapján úgy is fordíthatnánk, mint a „vízi utak”. Izraelben számos csatornát építettek, amelyek segítségével a folyó vizét eljuttatták földjeikre. Ezek a csatornák tehát arra szolgáltak, hogy a folyó útvonalát megváltoztassák, és a megfelelő helyre irányítsák. Salamon itt azt jelenti ki, hogy a király szíve valójában az Úr kezében van, és ahogy a király csatornákat épített, hogy oda terelje a folyót, ahová neki tetszik, úgy Isten képes a király szívét vezetni, amerre akarja. Bárcsak mi is arra vágnánk, hogy szívünk az Úr kezében legyen, hogy az Úr vezesse a mi szívünket! Az Ige pedig pontosan ezt ígéri azoknak, akik Jézus Krisztussal járnak. *„Így szól az Úr: Törvényemet a belsejükhöz helyezem, szívükbe írom be”* (Jer. 31:33). Isten gyermekeként pedig Isten úgy fejezi ki akaratát az életemre, hogy irányítja a vágyaimat. Isten gyermekeként tehát mi is mondhatjuk, hogy szívünk az Úr kezében van, aki vezeti azt, mint a patak vizét, amerre akarja. Azt hiszem, a következő példabeszéddel mindannyian egyetértünk: *„Minden útját helyesnek tartja az ember”* – bámulatos, mennyire meg tudunk magyarázni mindent, amit csak teszünk. *„Minden útját helyesnek tartja az ember, de az Úr vizsgálja meg a szíveket”* (2. vers). Az Úr a szívem szándékait figyeli, őt kevésbé érdeklik a tetteim, inkább cselekedeteim indíttatására figyel. Lehetséges, hogy valaki helyesen cselekszik, de nem helyes indíttatásból teszi azt. A 2Korinthus 5-ben azt olvashatjuk, hogy egy napon *„mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé”*, és Isten megítéli cselekedeteinket. Jézus pedig azt mondja, nem konkrétan cselekedeteimet ítéli majd meg Isten, hanem azt, milyen indíttatásból cselekedtem. *„Vigyázzatok: a kegyességeket ne az emberek előtt gyakoroljátok, hogy lássanak titeket, mert így nem kaptok jutalmat mennyei Atyátólól”* (Máté 6:1). Sok olyan dolog van, amit az ember látszólag az Úrért tesz, valójában azonban csak mások elismerésére vágyik – ilyenkor nem megfelelő indíttatásból cselekszik. Az Úr azonban egy nap megvizsgálja majd, mi állt cselekedeteink háttérében. *„Sokan mondják majd nekem ama napon: Uram, Uram, nem a te nevedben prófétáltunk-e, nem a te nevedben üztünk-e ki ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e csodát? És akkor kijelentem nekik: Sohasem ismertelek titeket”* (Máté 7:22-23) - mert nem volt helyén a szívük, és nem voltak tiszták szándékaik. Ezért biztat bennünket egy korábbi példabeszéd: *„Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd a szívedet, mert onnan indul ki az élet!”* (4:23). Meg kell tehát vizsgálnom magam: milyen a hozzáállásom, milyenek szívem szándékai? És bizony ki tudja, hiszen *„csalárdabb a szív mindennél, javíthatatlan, ki*

tudná kiismerni?” (Jer. 17:9). De hát akkor mit tehetek? Az Úr egy napon megítél szívem szándékai szerint, szívem azonban mindennél csalárdabb és javíthatatlan – mit tegyek? Pontosan azt, amit Dávid tett a 139. zsoltárban: *„Vizsgáld meg, Istenem, ismerd meg szívemet! Próbáld meg, és ismerd meg gondolataimat! Nézd meg, nem járok-e téves úton, és vezess az örökkévalóság útján!”* (23-24. vers). Mivel nem ismerem saját szívem, kérem az Urat, hogy vizsgálja meg, és mutassa meg, ha olyasmit talál benne, ami nem kedves előtte.

„Az igaz és törvényes cselekvést többre becsüli az Úr, mint az áldozatot” (3. vers). Vannak olyanok, akik mindig készen állnak áldozatot bemutatni. Az Újszövetségben Jézus bírálta a farizeusokat, mert sokkal nagyon jelentőséget tulajdonítottak például annak, hogy kis veteményeskertjük terméséből gondos számítások alapján a tizedet felajánlják Istennek, mint az igazán fontos dolgoknak: az igazságnak és az irgalomnak. Istennek azonban fontosabb, hogy én az igazságra, az irgalomra törekedjek, mint az, hogy valamiféle áldozatot mutassak be neki. *„Az igaz és törvényes cselekvést többre becsüli az Úr, mint az áldozatot.”* A 40. zsoltárban ezt olvashatjuk: *„Véresáldozatban és ételáldozatban nem telik kedved”* (7. vers) – Istent nem ez érdekli. Isten a következőre vágyik: *„Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat. A töredelmes és megtört szívet nem veted meg, Istenem!”* (Zsolt. 51:19). Egy másik igerészen pedig Isten azt is mondja népének, hogy elég volt az áldozatokból, ne hozzanak neki többet – ha nem szívből áldoznak, áldozatuk mit sem ér! Isten ugyanis őszinte bűnbánatot, igazságot, irgalmat kér tőlünk, neki ez számít, nem pedig az értelmetlen áldozat!

„A gőgös tekintet és a kevély szív a bűnösök mécsese: véték” (4. vers). A bűnösök semmit sem csinálnak jól, az Úr pedig gyűlöli a gőgös tekintetet és a kevély szívet. *„Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket”* (Jakab 4:10). *„Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik”* (Máté 23:12). *„A szolgálmasnak a tervei csak hasznot hoznak, de mindenki, aki elsiet a dolgát, csak ínségbe jut”* (5. vers). Azok, akik gyorsan szeretnének meggazdagodni – itt a figyelmeztetés –, megégetik magukat! *„A hazug nyelvvel szerzett kincs tovaszálló pára és halálos csapda”* (6. vers). Itt azokról van szó, akik másokat becsapnak, hazug nyelvvel szerzik kincseiket, amikor azonban elkapják őket, halálos csapdában találják magukat. *„A bűnösöket elsodorja erőszakosságuk, mert nem akarják teljesíteni a törvényt”* (7. vers). *„Tekervényes a bűnös ember útja, de a tisztának az eljárása egyenes”* (8. vers). Vegyük észre a kettő közötti különbséget! *„Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban”* (9. vers). Én azt mondanám, hogy valószínűleg minden ezredik asszony zsémbes, de mivel Salamonnak ezer felesége volt, épp kijutott neki egy zsémbes asszony is! Valószínűleg Salamon itt tapasztalatból beszél. *„Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban”* – ehhez nem tudok hozzászólni. Őszintén megvallom, nekem nincs személyes tapasztalatom arról, milyen a zsémbes feleség. *„A bűnös lelke rosszat kíván, még a barátjára sem néz jóindulattal”* (10. vers). *„Ha*

megbírságot a csúfolódót, az együgyű lesz bölcs, de ha a bölcset oktatják, maga okul belőle” (11. vers). Ebben a fejezetben találunk olyan példabeszédeket is, amelyek nem igényelnek magyarázatot. *„Az igaz szemmel tartja a bűnös házát, és a bűnösöket romlásba dönti”* (12. vers). *„Aki bedugja fülét a nincstelen segélykiáltására, annak sem válaszolnak majd, amikor ő kiált”* (13. vers). Itt ismét azt látjuk, hogy Isten kiáll a szegények mellett - mint ahogy végig a Példabeszédek könyvében. Egy korábbi példabeszédben olvashattuk, hogy aki kölcsönt ad a szegénynek, az Úrnak ad kölcsön. Ha azonban bedugod a füled a nincstelenek segélykiáltására, Isten azt mondja, hogy ő is bedugja a fülét a te kiáltásodra. *„A titkon adott ajándék megnyíthatja a haragot, és a zsebbe dugott vesztegetés a heves indulatot”* (14. vers). *„Az igaznak öröm, ha a törvény jut érvényre, de a gonosztevőknek rettegés”* (15. vers). *„Az értelem útjáról letévedő ember az árnyak gyülekezetébe jut majd”* (16. vers). *„Ínségre jut, aki szeret vigadozni, aki szereti a bort és az olajat, nem gazdagszik meg”* (17. vers). *„Váltságdíj lesz az igazért a bűnös, és a becsületesek helyett a hűtlen”* (18. vers). *„Jobb a puszta földjén lakni, mint zsémbes és bosszús asszonnyal”* (19. vers). Ahogy korábban már említettem, valószínűleg ezer asszonyból egy zsémbes, Salamonnak pedig ezer felesége volt, így neki is jutott egy. *„Drága kincs és olaj van a bölcs hajlékában, az ostoba ember pedig eltékozolja azt”* (20. vers). *„Aki igazságra és hűségre törekszik, életet, igazságot és megbecsülést talál”* (21. vers). Olvassuk csak el még egyszer: *„Aki igazságra és hűségre törekszik, életet, igazságot és megbecsülést talál.”* *„Behatol a bölcs a hősök városába, és lerombolja megbízhatónak vélt erődjét”* (22. vers). *„Aki vigyáz a szájára és a nyelvére, életét őrzi meg a nyomorúságtól”* (23. vers). Milyen sokszor azt kívánom, bárcsak ne mondtam volna, amit mondtam – mérgemben, vagy könnyelműen, gyakran úgy visszaszívnam! Aki vigyáz a szájára és a nyelvére, sok bajtól óvja meg magát.

„A kevély gőgösnek csúfolódó a neve, dühében gőgösen viselkedik” (24. vers). *„A restet megöli vágyakozása, mert nem akar dolgozni kezével”* (25. vers). Salamon sokat beszél a lusta emberekről, itt azt írja, hogy a restet egyszerűen megemésztí saját vágyakozása, mert bár vágyik dolgokra, soha nem szerzi meg azokat, hiszen nem hajlandó dolgozni. Vágyakozik tehát, vágyai azonban nem teljesülnek. *„Egész nap csak vágyakozik, az igaz pedig ad, és nem fukarkodik”* (26. vers). *„A bűnösök áldozata utálatos”* – erről már korábban is esett szó ugyanebben a fejezetben, amikor ezt olvashattunk: *„Az igaz és törvényes cselekvést többre becsüli az Úr, mint az áldozatot”* (3. vers). *„A bűnösök áldozata utálatos”* – Isten nem kéri a bűnösök áldozatait – *„kivált ha galád dolgokért hozzák”* (27. vers). *„Aki hazugságot tanúsít, elvész, de aki meggyőződött az ügyről, az mindig beszélhet”* (28. vers). *„Szemtelen képet vág a bűnös ember, a becsületes pedig rendben tartja dolgait”* (29. vers). *„Nem használ a bölcsesség és az értelem, sem a tanács az Úrral szemben”* (30. vers) – bármivel próbálkozunk is, nem tudjuk meghíúsítani Isten munkáját. *„Készen áll a ló a csata napján, de az Úr adja a győzelmet”* (31. vers) – te kiben bízol, ki véd meg? Azt

mondhatnád: „Van fegyvertartási engedélyem!” - szörnyű idöket élünk. Az Úr azonban azt mondja, „*akik kardot fognak, kard által vesznek el*” (Máté 26:52). Te kiben bízol, hogy megvéd? „Készen áll a ló a csata napján” – de igazi biztonságot csak az Úrban találunk. „*Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrök*” (Zsolt. 127:1). Ha nem az Úr őrzi az életed, te hiába őröd azt. Jobban jársz, ha Istenre bízod életed! Milyen fontos, hogy megtanuljunk az Úrban bízni!

22. fejezet: „*Többet ér a jó hírnév a nagy gazdagságnál, a jóindulat jobb az ezüstnél és az aranynál*” (1. vers). Milyen fontos a jó hírnév! Többet ér a nagy gazdagságnál! A jóindulat pedig jobb az ezüstnél és az aranynál. „*Találkozik a gazdag a szegénnyel*” – hol? Az Úr szemében, mert „*mindegyiket az Úr alkotta*” (2. vers). Istent nem nyűgözi le a bankszámlád, az Úr szemében mindannyian egyformák vagyunk – szegények és gazdagok – bár az Igében azt is látom, hogy a szegények bizonyos előnyökkel is rendelkeznek: „*Könnyebb a tevének a tűfokán átmenni, mint gazdagnak az Isten országába bejutni*” (Márk 10:25). A gazdagság veszélyes kísértés: az ember hozzászokik, hogy pénzzel megoldhat problémás helyzeteket, és befolyásolhat, manipulálhat másokat, a szegény ember azonban nem küzd ilyen problémákkal. Ne feledjük azonban, hogy az Úr előtt egymás mellett állnak majd a gazdagok és a szegények. „*Ha az okos látja a veszedelmet, elrejtőzik, az együgyűek pedig belekeverednek, és megjárják*” (3. vers). Mi látjuk, mit eredményez a bűnös élet, így elrejtőzünk abban, amit Jézus Krisztus számunkra elkészített. Elrejtőzünk az ítélet napja elől. A bűnösök azonban belelépnek, és megjárják. „*Az alázatnak és az Úr félelmének jutalma gazdagság, dicsőség és élet*” (4. vers). Az előző fejezetben pedig ezt olvashattuk: „*Aki igazságra és hűségre törekszik, életet, igazságot és megbecsülést talál*” (21. vers). „*Tövises és kelepccék vannak a görbe úton: aki vigyáz magára, messze elkerüli azokat*” (22. vers). „*Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól*” (23. vers). Ez az igevers számos vitát indított már el. Sokan fájó szívvel tekintenek gyermekeikre, akik lázadnak az Úr ellen, közben pedig azon gondolkodnak, hogyan kerülhetett ennyire távol gyermekük Istentől. Isten arra kér bennünket, hogy neveljük gyermekünket, az eredeti héber kifejezés pedig egy rendszeres nevelésre, tanításra utal. A kérdés azonban, mivé nevelted a gyermekedet? Mi volt az elsődleges célod? Mi az, amit mindennél jobban át akartál adni neki? Lehet, hogy azt akartad, hogy sikeres legyen, vagy azt, hogy boldog legyen, vagy hogy sok tudásra tegyen szert. Ezek pogány célkitűzések, nem keresztény célok. Minden gyermekünk életében azt kéne elsődleges célnak tartanunk, hogy az Úrral járjanak, hogy megtanulják megismerni Istent, őt szolgálni, és vele járni. Ezzel nem a tanulás fontosságát szeretném csökkenteni, szerintem nagyszerű, ha valaki tanul, és kihasznál minden lehetőséget, amit csak kap, de nem ezt kéne legfőbb célként megjelölnünk, hanem azt, hogy gyermekeink az Úrral járjanak. Én pedig azt mondom, hogy inkább járjanak az Úrral, és legyenek iskolázatlanok, egyszerű munkával keresve

kenyerüket, mint hogy doktori címet szerezve esetleg agnosztikusok, ateisták, istenkáromlók. Nem mindegyik gyermekünknek van diplomája. Be kell vallanom, sajnálom is, hogy nem használták ki az összes természetes, Istentől kapott intellektuális adottságukat, és nem jártak egyetemre, de én megtanultam ezt teljesen átadni az Úrnak. Nekem már nem számít, hogy van-e diplomájuk, vagy sem, de hálás vagyok, hogy Istennel járnak, mert ez a fontos. Lehet, hogy az egyetemen elferdítették volna a gondolkodásukat, lerombolták volna az értékrendszerüket. Sokkal fontosabb nekem, hogy az Úrral járjanak, mint az, hogy doktori címet szerezzenek. Amikor tehát neveled a gyermeked, tett fel magadnak a kérdést, mi az elsődleges célkitűzésed? Ez ugyanis nagyon fontos, mert ha elsődleges célod, hogy sikeressé tedd gyermekedet, lehet, hogy célodat sikerül megvalósítanod, de az is lehet, hogy egy sikeres hitetlen válik belőle. *„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”*

„A gazdag uralkodik a szegényeken, és az adós szolgája a kölcsönadónak” (7. vers). *„Aki álnokságot vet, bajt arat, és megsemmisül haragjának botja”* (8. vers). *„A jóságos tekintetű ember áldott lesz, mert ad kenyeréből a nincstelennek”* (9. vers). *„Üzd el a csúfolódót, és elmegy vele a perlekedés, megszűnik a peres ügy és a gyalázat”* (10. vers). Bámulatos, mire képes akár csak egyetlen ócsárló is – vizályt, ellenségeskedést támaszt. *„Üzd el a csúfolódót!”* - gyülekezetünkben már több ócsárlót is megkértünk arra, ne jöjjön vissza. Ez a feladat általában segédlelkipásztorunkra, Romainre hárul, aki ezt hatékonyan meg is valósítja. Mindez fontos, hiszen az egészséges szervezet ki tudja lökni magából a káros anyagokat, amikor pedig az elgyengült szervezet erre többé nem képes, közel a halál. Az Újszövetségben azt olvassuk, szabaduljunk meg a kovásztól, mert *„egy kevés kovász az egész tésztát megkeleszti”* (Gal. 5:9). Itt pedig azt írja az ige, hogy *„üzd el a csúfolódót!”* – így sok probléma, vizálykodás megszűnik majd. *„Aki szereti a szív tisztaságát, és jóindulattal beszél, annak barátja a király”* (11. vers). *„Az Úr szemé ügyel az ismeretre, a hűtlenek beszédét megghiúsítja”* (12. vers). *„Ezt mondja a rest: oroslán van odakinn, megöl engem a szabadban”* (13. vers) – mindig talál okot arra, hogy ne kelljen dolgoznia. Ahogy Benjamin Franklin mondta egyszer: *„Aki csak abban jó, hogy kifogásokat keressen, ritkán jó bármi másra.”* *„Mély verem az idegen nő szája, beleesik, akire haragszik az Úr”* (14. vers). A 15. vers ismét a gyermeknevelésre vonatkozik: *„A gyermek szívéhez hozzátartozik az ostobaság, de a fenyítő bot kiűzi belőle”* (15. vers). Salamon biztosan látta, milyen hibákat követett el édesapja, Dávid. Dávid nagyon ritkán fegyelmezett, ennek eredményeképpen pedig fiai fellázadtak ellene. Állítólag volt Dávidnak egy fia, akit soha nem büntetett meg, soha nem vont felelősségre, egyszerűen csak hagyta, hogy azt tegye, amit akar. Az a fiú pedig felnőttkorára meggyűlölte Dávidot, és fellázadt ellene. Abszoln szintén fellázadt apja ellen. Dávid ugyanis nem nevelte, nem fegyelmezte a gyermekeit. Sokszor tévesen azt hajtogatjuk: nem akarom veszélybe sodorni a gyermekemmel fenntartott bensőséges kapcsolatot, nem

büntetem meg, inkább engedem, hogy azt tegye, ami jólesik. Ez a lazaság, a fegyelmezés hiánya azonban szörnyű következményekkel járhat. *„A gyermek szívéhez hozzátartozik az ostobaság, de a fenyítő bot kiűzi belőle.”* Az a gyermek ugyanis, akivel nem foglalkoznak, akit nem nevelnek, szégyent hoz szülei fejére. *„Aki elnyomja a nincstelent, hogy maga gyarapodjék, és a gazdagnak ad, egyszer majd ínségre jut”* (16. vers).

Ezen a ponton változást észlelhetünk a Példabeszédekben. Eddig javarészt olyan példabeszédekkel volt dolgunk, amelyek az esetek többségében elkülönülnek egymástól, önmagukban alkotnak keret egészet. Néhány esetben két egymást követő példabeszéd alkotott együtt egy egészet. Ettől a ponttól kezdődően azonban változik a példabeszédek szerkezete: hosszabbak – két, három, négy versből is állhatnak, hosszasan taglalnak egy-egy gondolatot. Folytassuk tehát a 17. verssel: *„Fordítsd ide füledet, hallgasd a bölcsek szavait, és figyeljen elméd tudományomra! Mert gyönyörűséget szerez, ha őrzöd azokat magadban, ajkadon is állandóan ott lesznek. Legyen az Úrban bizodalmad, ezt tanítom ma neked, bizony, neked! Már előbb is irtam neked tanácsokat és tudnivalókat, tanítva téged arra, hogy ezek valóban igaz mondások, hogy igaz mondásokkal felelhess annak, aki küldött”* (17-21. vers). Itt láthatjuk, hogy Salamon öt igeversben fogalmazza meg a fő gondolatot – arra biztatja fiát, hogy figyeljen szavaira, tartsa meg azokat, és tanuljon meg bízni az Úrban. A következő két igevers is összetartozik: *„Ne rabold ki a szegényt, mivel szegény ő, és ne tipord el a nyomorultat a kapuban! Mert az Úr perli perüket, és fosztogatóikat megfosztja életüktől”* (22-23. vers). Itt ismét azt látjuk, hogy Isten kiáll a szegények mellett. Nézzük a következő két verset, amelyek egy példabeszédet alkotnak: *„Ne tarts barátságot a haragos természetűvel, és ne járj együtt a heveskedővel, mert megszokod ösvényeit, és magadnak állítasz csapdát!”* (24-25. vers). 26-27. vers: *„Ne tartozz azok közé, akik kezet adnak, és adósságért kezességet vállalnak! Miért vegyék el alólad fekvőhelyedet is, ha nem lesz miből fizetned?”*. Hány ember került már bajba, mert kezességet vállalt másért – Salamon itt erre figyelmeztet. *„Ne mozdítsd el az ősi határt, amelyet őseid jelöltek ki!”* (28. vers). Ez Mózes ötödik könyvében megjelenik a törvényben is, Isten ott megtiltja nekik, hogy elmozdítsák a határokat. A területi határokat Isten jelölte ki. *„Ne mozdítsd el az ősi határt”* – szellemi értelemben a határ irányelveket jelenthet, sajnálatos módon pedig olyan idöket élünk, amikor az emberek igenis megpróbálják elmozdítani a szellemi értelemben vett határokat, vagyis Isten Igéjének alapvető igazságait. Milyen zűrzavart is okoz, amikor az emberek a kereszténység alapigazságaival kezdenek el játszózni, megkérdőjelezve Isten Igéjének tekintélyét, Jézus Krisztus istenségét, és elkezdik mozgatni a határokat. *„Ha látsz ügyesen dolgozó embert, az a királyok szolgálatába fog állani, nem marad az alacsonyrangúak szolgálatában”* (29. vers).

A következő három igevers is összetartozik. 23. fejezet: *„Ha uralkodóval együtt ülsz le enni, jól gondold meg, mi van előtted, mert ha telhetetlen vagy, kést tettél a torkodra! Ne kívánd jó falatjait, mert*

csalétek az!” (1-3. vers). Ne kezdj el mértéktelenül zabálni a sok finom falat láttán! Amikor tehát egy uralkodóval ülsz asztalhoz, gondold meg, mi van előtted, ne kívánd jó falatjait, mert veszedet okozod! *„Ne fáradj azon, hogy meggazdagodj, a magad belátásából hagyd abba!”* (4. vers). Az Ige azt mondja, ne a meggazdagodás legyen a legfőbb célotok, de *„ha gyarapszik is vagyonotok, ne bizakodjatok el!”* (Zsolt. 62:11). *„Alig száll rá tekinteted, már nincs meg, mert gyorsan szárnya támad, az ég felé repül, mint a saskeselyű”* (5. vers). A következő három vers is összekapcsolódik: *„Ne edd az irigy ember kenyerét”* - az angol King James fordítás szerint pedig *„ne edd a gonosz tekintetű kenyerét”*. Nem arról van itt szó, hogy akadnak olyanok, akik gonosz tekintetükkel mintegy megátkozhatják a másikat. Szinte már vicces a bokszmeccsek elődöntőit figyelni Amerikában, mert mindig van valaki, akinek az a dolga, hogy a sarokból csúnyán nézzen az ellenfélre, hogy bosszantsa, a bokszoló pedig igyekszik elkerülni a tekintetét, nem is mer odanézni. Itt tehát nem arról van szó, hogy valakinek hatalmában áll csúnyán nézni rád és valamiféleképpen megátkozni téged. Sokkal inkább egy olyan emberről van szó, akinek az elméje gonosz, nem a tekintete. *„És ne kívánd jó falatjait, mert olyan ő, mint aki számolgat magában: Egyél, igyál! – mondja neked, de nem szívesen. Megvetett falatodat ki fogod hányni, és kedves szavaidat elvesztegeted”* (6-8. vers). *„Az ostoba füle hallatára ne beszélj, mert csak megveti okos szavaidat”* (9. vers).

Az előző fejezetben is találkoztunk egy hasonló igeverssel: *„Ne mozdítsd el az ősi határt, és az árvák mezejére nem menj! Mert megváltójuk erős: ő perli majd perüket veled”* (10-11. vers). Más szóval Isten kiáll az árvák mellett, ahogy az özvegyek, illetve a szegények mellett is. Ha tehát te árva vagy, megözvegyült, vagy szegény, csodálatos szövetségese van! Isten szívében viseli sorsodat. *„Szívleld meg az intést, és hallgass az okos beszédre! Ne sajnáld megfenyíteni a gyermeket, nem hal bele, ha megvered bottal. Te csak bottal vered meg, de lelkét a holtak hazájától mented meg”* (12-14. vers). Korábban már olvastuk a következő igeverset: *„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól”* (23. vers). A magyar fordítás hűen tükrözi a héber eredetit – valóban arról van szó, hogy a neki megfelelő módon neveljük gyermekünket, vagyis tudatosítsuk, hogy a gyermekek személyiségükben eltérnek egymástól. Egyes gyerekek esetében használ az elfenekelés, míg mások esetében akármennyi elfenekelésben is részesülnek, nem tudunk hatni rájuk. Meg kell tehát tanulnunk, hogy a gyermekeknek más-más a temperamentuma is, és a nevelésünket ahhoz kell igazítanunk, meg kell találnunk a számára legmegfelelőbb nevelési módot. Lehet ez például egy privilégium megvonása bizonyos gyerekek esetében. Semmiképpen sem a gyermekek verését kívánom itt népszerűsíteni, véleményem szerint a Biblia sem arra ösztönöz bennünket, bár tény, hogy egy-egy gyermeknél időnként segíthet az elfenekelés. Néhány évvel ezelőtt, amikor még én is jobban benne voltam, persze sokkal többet is tudtam a gyermeknevelésről. Az első hely, ahol pásztorként szolgáltam, egy aprócska épület volt, egyetlen helyiségből állt. A vasárnapi iskolát is csak úgy tudtuk megoldani, hogy a terem egy részét

függönnyel leválasztottuk. Nem volt ideális a helyzet, sőt, nehéz volt, annál is inkább, mert annak a hölgynek, aki a középiskolásokkal foglalkozott, volt egy kislánya, akit soha nem fegyelmezett. Az Igéből pedig tudjuk, hogy szégyent hoz szülei fejére az a gyermek, akit nem nevelnek. Mivel a kislányt sohasem fegyelmezték, előfordult, hogy hirtelen elkezdett visítani, és az egész istentiszteletet megzavarta. Akkor még nagyon fiatal és tapasztalatlan lelkipásztor voltam, még nem volt családom, de amikor a második vasárnapon, amit abban az épületben töltöttünk, ismét visítani kezdett a kislány, odamentem az anyukájához és felajánlottam neki, hogy elviszem a kislányt sétálni. Most már nem ezt tenném, de akkor elfenekeltem a kislányt, amint tisztes távolságba kerültünk a templomtól, és bizony működött! Nem reklámozom, de működött! Attól a naptól fogva, amikor csak a kislány újra elkezdett visítani, elég volt ránézniem, és máris abbahagyta. Néhány évvel ezelőtt Arizonában egy nyári tábor vezetője voltam, és egy csinos fiatal hölgy - körülbelül 18 éves - jött oda hozzám, és megkérdezte: „Tudja, ki vagyok?”. „Nem, sajnos nem” – feleltem, erre ő bemutatkozott, a nevéből pedig ráismertem! Aranyos fiatal lány vált belőle. Nem tudom, hogy az elfenekelésnek volt-e hozzá bármi köze, én azért szeretném azt hinni, hogy az is hozzájárult.

Menjünk tovább: *„Fiam, ha bölcs a szíved, örül az én szívem is. Vigad a bensőm, ha ajkad őszintén szól”* (15-16. vers). A benső esetében itt a vesékről van szó, abban az időben ugyanis úgy gondolták, hogy az ember legmélyebb érzéseit nem a szívében éli át – még Valentin- napokon tapasztaltak ellenére is -, hanem lent, a gyomor, illetve a has környékén, és a belekben. Szerintük ott érez az ember mindent a legerősebben, legintenzívebben. Itt tehát az apa szól fiához: *„Ha bölcs vagy és bölcs dolgokat mondasz, kimondhatatlanul örülni fog az én szívem!”*. *„Ne irigyelje szíved a vétkeseket, inkább az Urat féld minden nap, mert van még jövőd, és reménységed nem semmisül meg”* (17-18. vers). *„Hallgass rám, fiam, légy bölcs, és irányítsd szíved a helyes útra!”* (19. vers). Mintha azt mondaná: *„Nézd csak az út végét, gondoldj bele, mi lesz a végén, mert egy nap mindennek vége lesz, véget ér ez az élet, akkor pedig meg kell majd állnunk Isten előtt.”* *„Ne tarts a bor mellett dőzsölőkkel, se a falánk húsevőkkel! Mert a dőzsölő és a falánk elszegényedik, és rongyokba öltöztet a sok alvás”* (20-21. vers). *„Hallgass apádra, ő nemzett téged, és ne vesd meg anyádat, ha megöregszik!”* (22. vers). *„Vedd meg, és ne add el az igazságot, a bölcsességet, az intést és az értelmet!”* (23. vers). *„Vigan örvendezik az igaznak az apja, és aki bölcslet nemzett, örül annak”* (24. vers). *„Örüljön apád és anyád, vigadjon, aki szült téged!”* (25. vers). *„Add nekem a szívedet, fiam, és tartsd szemed előtt utaimat! Mély verem a parázna nő, és szoros kút az idegen asszony. Úgy leselkedik, mint egy rabló, és szaporítja a hűtlen emberek számát”* (26-28. vers).

A következő rész egészen a fejezet végéig egy kerek egészet alkot, és rendkívül érdekes: *„Kinek jaj? Kinek fáj? Kivel veszekednek? Kinek van gondja? Kit vernek véresre hiába? Kinek zavaros a szeme? Azoknak, akik bor mellett mulatnak, és a fűszeres bort kóstolgatni járnak. Ne nézd a bort, hogyan vöröslök, hogyan gyöngyözik a pohárban. Bizony simán lecsúszik az!”* (29-31. vers). *„Hogyan gyöngyözik*

a pohárban” – egyesek szerint ez az erjesztésre utal, vagyis miután a bor megerjedt, tanácsos inkább elkerülni. Más szóval más fajta boraik is lehettek abban az időben, amelyeket nem erjesztettek. Amikor tehát a bor már gyöngyözik a pohárban, inkább kerüld el. *„De végül megcsíp, mint a kígyó, megmar, mint a vipera. Szemed zavaros dolgokat lát, te magad pedig össze-vissza beszélsz”* (32-33. vers) – felszabadulsz a gátlások alól, olyan dolgokat mondasz és teszel a bor hatása alatt, amit egyébként nem mondanál és nem tennél – ostobaságokat. *„És olyan leszel, mint aki tenger közepén fekszik, vagy mint aki az árbockosárban fekszik. Ütöttek engem, de nem fáj, vertek, de nem tudtam róla!”*(34-35. vers) – csupa kék-zöld folttal ébredsz másnap, de nem emlékszel, honnan szerezted. *„Amint fölbredek, folytatom, ugyanezt keresem”* (35. vers vége). Ez a naturalisztikus leírás az alkoholizálás tragikus következményeit mutatja be.

A 24. fejezetben szintén több egymáshoz kapcsolódó példabeszédet találunk: *„Ne irigyeld a rossz embereket, és ne kívánj velük lenni! Mert pusztításon töpreng a szívük, és bántó, amit beszél az ajkuk”* (1-2. vers). *„Bölcsesség építi a házat, értelem szilárdítja meg, és ismeret tölti meg a szobákat mindenféle drága és kedves értékkel”* (3-4. vers). Bölcsesség és ismeret – milyen értékesek! *„A bölcs férfi erős, és a tudós ember nagy erejű. Irányítás kell a hadviseléshez, és segítséget jelent a sok tanácsadó”* (5-6. vers). *„Magas a bolondnak a bölcsesség, ne nyissa ki száját a kapuban!”* (7. vers) – a kapu volt korábban az a hely, ahol ítéletet mondtak. *„Aki gonosz tettet tervez, azt alattomos embernek hívják. Az alattomos bolondság vétek, és utálják az emberek a csúfolódót”* (8-9. vers). *„Ha a nyomorúság idején gyenge vagy, kevés az erőd. Mentsd meg azokat, akiket halálra visznek, és ne fordulj el azoktól, akiket a veszthelyre hurcolnak! Ha azt mondanád, hogy erről nem tudunk”* – vagyis nem segítesz, amikor pedig megtehetnéd – *„az, aki a szíveket vizsgálja, beléd lát, és aki a lelkedet őrzi, ismer, ő megfizet az embernek cselekedete szerint”* (10-12. vers). Nem bújhatsz ki a felelősséged alól, Isten ugyanis ismeri a szívedet, ismeri a gondolataidat. Lehet, hogy kifogásokat gyártasz a cselekedeteidre, azt mondod, nem tudtál róla, Isten azonban beléd lát, látja a szívedet, és ő megfizet minden embernek cselekedete szerint.

„Egyél, fiam, mézet, mert jó, és a lépes méz édes az ínyednek. Tudd meg hát, hogy ilyen a bölcsesség a lelkednek: ha megtalálod, van jövendőd, és reménységed nem semmisül meg” (13-14. vers). Milyen édes is az igazság! Milyen nagyszerű az, amikor egy adott kérdésben bölcsességet kapunk az Úrtól! Olyan édes a bölcsesség a lelkünknek, mint a méz. *„Ne ólálkodj, te bűnös, az igaz lakóhelyénél, ne pusztítsd el nyugóhelyét! Mert ha hétszer elesik is az igaz, mégis fölkel, de a bűnösök elbuknak a bajban”* (15-17. vers). Lehet, hogy elesünk, de Istennek hála, újra felkelünk. Sokszor mondtam már, hogy nincs abban semmi szörnyű, ha elesünk, hacsak nem maradunk is a földön fekvve, hiszen egyikünk sem tökéletes, mindannyian elbukunk, Isten pedig tudja, hogy nem vagyunk tökéletesek: *„Hiszen tudja, hogyan formált, emlékszik rá, hogy porból lettünk”* (Zsolt. 103:14). Mi azonban általában többet várunk

magunktól, mint amennyit Isten vár el tőlünk, sőt gyakran szigorúbbak is vagyunk magunkhoz, mint Isten. Annyira el tudunk keseredni, amikor elbukunk, Isten azonban nem keseredik el, ő tudta, hogy el fogunk esni. Mi azonban azért csalódunk ekkorát, mert többet vártunk magunktól, mint Isten. Isten pedig nem ítél el, és nem kárhoztat bennünket, amikor elbukunk, csak az a rossz, ha fekvé is maradunk. Isten megért bennünket, és rendkívül türelmes hozzánk. Ahogy te is türelmesen tanítgatod gyermekedet járni, tudod, hogy időnként elesik majd. Persze megteszed a tőled telhetőt, hogy a gyermek ne essen el, mégis lesz olyan alkalom a tanulási szakaszban, amikor elesik. A bölcs szülő ilyenkor nem rohan oda fejvesztve azt kiáltozva: „Jól vagy? Jól vagy?”. Inkább azt mondja: „Minden rendben, kicsim, kelj fel, próbáld meg még egyszer!”. Ha ugyanis téged felzaklat, hogy elesett, és félelmet lát a szemedben, ő is elkezd majd sírni és elkeseredik. De teljesen más, ha azt mondod: „De ügyes vagy! Megtettél öt lépést, mielőtt elestél! Ez csodálatos! Próbáld meg újra!”. Isten is ily módon tanít bennünket járni, és bizony mi is időnként elesünk, és elkeseredünk. Isten azonban azt mondja: „Ne keseredj el, nagyszerű próbálkozás volt, próbáld meg újra, gyere, megmutatom, hol volt a hiba – levetted rólam a szemed, a hullámokra néztél, ezért kezdte el süllyedni.” Az Úr tehát lábra állít bennünket, leporol, türelmesen bánik velünk, annyira megértő! *„Mert ha hétszer elesik is az igaz, mégis fölkel.”*

A következő példabeszéd nem könnyű: *„Ha elesik ellenséged, ne örülj, és ha elbukik, ne vigadjon a szíved, mert az Úr meglátja, rosszalja, és elfordítja haragját róla”* (17-18. vers). Ez nem éppen a legjobb motiváció! Ne örvendezzünk, ha elbukik az ellenségünk, mert Isten esetleg elfordítja róla haragját. *„Ne haragudj a gonosztevőkre, ne irigyeld a bűnösöket!”* (19. vers) – Salamon ezt valószínűleg édesapjától, Dávidtól vette át, aki a 37. zsoltárban ezt írja: *„Ne indulj haragra a gonoszok miatt, ne irigykedj a cselszövőkre!”* (1. vers). Majd Salamon így folytatja: *„Mert nincs jövője a gonosznak, a bűnösök mécsese kialszik”* (20. vers). Ne irigyeld tehát a gonoszokat, mert elpusztulnak. *„Féljed, fiam, az Urat és a királyt, és felforgatók közé ne keveredj! Mert hirtelen támad rájuk a veszedelem, és ki tudja: kettőjüktől milyen pusztulás jön?”* (21-22. vers). *„Ezek is a bölcsék mondásai: Nem jó a személyválogatás a törvénykezésben. Aki igaznak mondja a bűnöst, azt átkozzák a népek, és kárhoztatják a nemzetek. De akik igazságot szolgáltatnak: jó dolguk lesz, és gazdag áldás száll rájuk. Ajkakat csókol az, aki helyes választ ad. Lásd el kinti tennivalódat, és végezd el mezei munkádat, azután építsd házádat!”* (23-27. vers). *„Ne tanúskodj ok nélkül embertársad ellen: rászednéd-e beszédeddel? Ne mondd: Ahogy ő bánt velem, én is úgy bánok vele, megfizetek mindenkinek cselekedete szerint!”* (28-29. vers) – ne mondd ezt! Gyerekkoromban mi állandóan ezt hajtogattuk: *„Add vissza neki ugyanazt, amit veled tett!”*. Isten azonban azt mondja, ne ezt hajtogassuk, mert *„enyém a bosszúállás, én megfizetek – így szól az Úr”* (Róma 12:19).

A 30. versről a lusta emberről olvashatunk: *„Elmentem a lusta ember földje mellett, és az esztelen ember szőlője mellett, és láttam, hogy egészen elfedte a gyom, és kőkerítése összedőlt”* (30-31. vers) – akik jártak már Izraelben, biztosan emlékeznek a kőfalakra, amelyek a szőlőskerteket körülveszik. Általában kiváló állapotban vannak, a lusta ember kőkerítése azonban összedőlt. *„Amikor ezt láttam, elgondolkoztam, elnéztem, és ezt az okulást szereztem: még egy kis alvás, egy kis szunnyadás, összetett kézzel fekvés: így tör rád a szegénység, mint az útonálló, és a szűkölködés, mint egy fegyveres ember”* (32-34. vers). Ezt tanulhatjuk a lusta ember példájából.

A 25. fejezetben található példabeszédeket Ezékiás király idejében gyűjtötték, és Ezékiás írnokai csatolták a Példabeszédek könyvéhez. Ezékiás uralkodása országos ébredést hozott. Ezékiás trónra kerülése előtt az ország elérte mélypontját, uralkodása azonban egy valódi szellemi ébredést eredményezett, és ahogy azt minden ébredés esetében látjuk, újra előtérbe került az emberek életében Isten Igéje. Amikor azt látod, hogy az emberek őszintén érdeklődnek Isten Igéje iránt, tudhatod, hogy ébredés van, mert az ébredés mindig megújult érdeklődést hoz. Ezékiás írnokai ezért kezdték el felkutatni az Írásokat. Megtalálták a 25. fejezetben szereplő példabeszédeket, és a Példabeszédek könyvéhez csatolták. Az 1. vers mindent megmagyaráz: *„Ezek is Salamon példabeszédei, amelyeket Ezékiásnak, Júda királyának emberei gyűjtöttek össze: Isten dicsősége az, hogy a dolgokat elrejt. A királyok dicsősége az, hogy a dolgokat kikutatják”* (1-2. vers). Mennyit elrejtett Isten a bölcsességéből, a hatalmából – a világegyetem titkait elrejtette Isten, de *„a királyok dicsősége az, hogy a dolgokat kikutatják.”* *„Az ég magassága, a föld mélysége és a királyok szíve kikutathatatlan”* (3. vers). A 4. és az 5. vers összetartozik: *„Távolítsd el az ezüsből a salakot: az ötvös edényt készít belőle. Távolítsd el a bűnöst a király elől, és trónját megerősíti az igazság.”* Tudjuk, hogy eljön az a nap, amikor Isten tűzben próbálja meg cselekedeteinket, és a salakanyagokat eltávolítja, ahogy ott állunk a Király jelenlétében. Azután pedig megalapítja az ő királyságát, ahol igazságban uralkodik. A salakanyagokat tehát egytől egyig eltávolítja majd. *„Ne tetszelegj a király előtt, és az előkelők helyére ne állj, mert jobb, ha azt mondják neked, hogy jöjj előbbre, mint ha megaláznak egy előkelő előtt, akit magad is láatsz!”* (6-7. vers). Jézus is azt mondja: *„Ha valaki meghív lakodalomba, ne ülj a főhelyre, mert lehet, hogy nálad érdekesebb ember is meghívott. És ha odamegy hozzád, aki meghívott téged is meg őt is, és így szól: Engedd át neki a helyet! – akkor szégyenszemre az utolsó helyre fogsz kerülni. Hanem ha meghívnak, menj el, ülj le az utolsó helyre, hogy amikor jön az, aki meghívott, így szóljon hozzád: Barátom, ülj feljebb! – s akkor becsületed lesz minden asztaltársad előtt. Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik”* (Lukács 14:8-11. vers). Jézus bizonyos értelemben Salamont idézi: *„mert jobb, ha azt mondják neked, hogy jöjj előbbre, mint ha megaláznak egy előkelő előtt, akit magad is láatsz!”*. *„Ne állj ki elhamarkodottan, amikor perelsz, mert mit csinálsz majd a végén, ha ellenfeled megszégyení? A magad*

perét pereld ellenfeleddel, de a más titkát ne fedd föl, mert aki hallja, szidalmaz téged, és rágalmazásod nem vonhatod vissza!” (8-10. vers).

11. vers, nagyon érzékletesen fogalmaz: *„Mint az aranyalma ezüsttányéron, olyan a helyén mondott ige.”* Nem tudom, hogy itt a rendkívül finom golden almáról van-e szó ezüsttányéron, mert az csodálatos látványt nyújtana, de a lényeg, hogy ilyen a helyén mondott ige. Egyeseknek megvan az az ajándéka, hogy a megfelelő dolgot mondják a megfelelő időben. Lehet, hogy épp rendkívül feszült a helyzet, és akkor hirtelen jön valaki, a megfelelő dolgot mondja, és hirtelen feloldja a feszültséget, végre mindenki fellélegezhet. Uram, add meg nekünk ezt az ajándékot, hogy a megfelelő szavakat szólhassuk a megfelelő pillanatban! Nem tudom, miért van az, hogy gyakran, bár tudjuk, mit kéne mondanunk, nehezünkre esik azt kimondani. Mennyire furcsa ez! Még a feleségemnek is gyakran nehezemre esik azt mondanom, amit mondanom kéne. Nem tudom megmondani, miért okoz nekem ez nehézséget. Olyan sokszor az egész légkör megváltozhatna, ha hajlandóak volnánk a megfelelő dolgot mondani. Milyen dicsőséges a helyén mondott ige! Gyakran mégsem mondjuk, pedig mondanunk kéne! Ez azonban nem erény, sőt valószínűleg inkább gonosz dolog: engedem elfajulni a helyzetet, pedig egy helyén mondott szóval megállíthatnám. Milyen csalárd a szívünk! Nem is tudom, de Isten szeret engem, és ennek nagyon örülök! Néha azonban annyira dühös tudok lenni magamra, mert tudom, mit kéne tennem, mégsem teszem meg.

„Mint az aranyfüggő és a színarany ékszer, olyan a bölcs feddés a szófogadó fülnek” (12. vers).

„Mint a hideg hó aratás idején, olyan a hűséges követ azoknak, akik küldik, mert felüldíti urai lelkét” (13. vers). *„Felhő és szél eső nélkül: ilyen az, aki meg nem adott ajándékkal dicsekszik”* (14. vers).

„Türelemmel a fejedelmet is rá lehet beszélni, és a szelíd szó a csökönyösséget is megtöri” (15. vers). *„Ha mézet találsz, egyél, amennyi jólesik, de túl sokat ne egyél, mert kihányod!”* (16. vers). A következő példabeszéd érdekes: *„Ritkán tedd lábadat embertársad házába, mert megsokallja, és meggyűlöl”* (17. vers) - amikor csak ott ülsz állandóan, nekik pedig más dolguk is lenne, de te egyszerűen nem mozdulsz.

„Pöröly, kard és éles nyíl az olyan ember, aki hamisan tanúskodik embertársa ellen” (18. vers). *„Mint a rossz fog és a tántorgó láb, olyan lesz a hűtlenek bizakodása a nyomorúság idején”* (19. vers). *„Mert aki leveti ruháját hideg időben, vagy mint aki ecetet kever lúggal, olyan az, aki a rosszkedvű ember előtt dalol”* (20. vers). Kevertetek már ecetet szódabikarbónával? Ilyen az, amikor valaki a rosszkedvű ember előtt dalol.

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret” – Pál ezt idézi a Róma 12:15-ben. *„Ha éhezik, aki gyűlöl téged, adj neki kenyeret, és ha szomjazik, adj neki vizet”* (21. vers). *„Mert parazsat gyűjtesz a fejére, az Úr pedig visszafizeti, amit adtál”* (22. vers). Mit jelent ez? Biztos vagyok benne, hogy a parázsgyűjtés nem volt rossz dolog, biztosan az akkori szokásokhoz kapcsolódott. Ha ismernénk őket,

megérthetnénk, mit jelent parazsat gyűjteni valaki fejére, de semmiképp sem jelenthet gonosz dolgot. Egyes elképzelések szerint ez azt jelenti, hogy az ellenséged szégyellni fogja majd magát, amikor ezt teszed. Más szóval tehát, amikor éhes az ellenséged, te pedig enni adsz neki, amikor pedig szomjas, inni adsz neki, arra indítod, hogy elszégyellje magát. Az Úr pedig visszafizeti, amit adott. Ne arra gondold tehát, hogy parazsat gyűjthetsz a fejére, hanem arra, hogy kedves és nagylelkű légy vele. *„Az északi szél esőt szül, a suttogó nyelv pedig haragos arcot”* (23. vers). *„Jobb a háztető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban”* (24. vers). Ezzel a példabeszéddel már foglalkoztunk korábban, de az írnokok idemásolták - úgy tűnik, tetszett nekik! *„Mint hideg víz a tikkadt embernek, olyan a messze földről kapott jó hír”* (25. vers). *„Fölkavart forrás és romlott vizű kút: olyan az igaz, ha a bűnös előtt meginog”* (26. vers). *„Igen sok mézet enni nem jó, hát a magunk dicsőségét keresni dicsőség?”* (27. vers – Károli). *„Mint a város, amelynek csupa rés a kőfala, olyan az az ember, akinek nincs önuralma”* (28. vers) – olyan emberről van szó, aki mindig kikel magából. Uram, adj nekünk önuralmat!